

Pasaulinis miestų merų forumas Švedijos mieste Geteborge

Geteborgo savivaldybė ECAD pateikė paraišką, kurioje išreiškiamas pasiryžimas šiame mieste surengti pasaulinį miestų merų

jaunimo, miestas ėmėsi atsakomųjų priemonių ir subūrė keturias grupes darbui su jaunimo rizikos grupe.

Foto: Vikipedija, Karlo Mileto "Poseidonas" laikomas miesto simboliu

forumą 2009 m. vasarį, prieš pat JT Generalinės asamblėjos specialiąją sesiją narkotikų klausimais (UNGASS' 2009).

Savivaldybės tarybos sprendimas skelbia, kad remiantis JT ataskaita („Sweden's successful drug policy: review of the evidence“) narkotikų vartojimo lygis Švedijoje – vienas žemiausių Europoje. Šalis skiria gerokai daugiau lėšų narkotikų kontrolei nei vidutiniškai yra skiriama Europos Sąjungoje. Švedija nuosekliai vykdo humanišką ir ribojamąją narkotikų politiką. Todėl UNGASS asamblėjos išvakarėse būtų tikslinga pasaulio miestų merų konferenciją surengti būtent šiame Švedijos mieste.

Daugelį metų Geteborge funkcionuoja gerai suderinta įvairių valdžios institucijų – savivaldybės, sveikatos apsaugos, policijos, muitinės, prokuratūros, penitencinės ir kitų – dirbančių kovos su narkotikais srityje sistema. Savivaldybės ankstyvojo narkotikų vartojimo tarp jaunimo išaiškinimo ir darbo su narkotikų vartotojais programos veikia nuo praėjusio amžiaus aštuntojo-devintojo dešimtmečio. Joms būdingas stabilumas ir aukšta paslaugų kokybė. Geteborgas stebi situaciją ir nukreipia išteklius ten, kur jų labiausiai reikia. Pavyzdžiui, kai 1985 metais padidėjo staigus narkotikų vartojimas tarp

Geteborgo savivaldybės vadovybė daugelį metų plėtojo būtent ribojamą, humanišką narkotikų politiką. Miestas visada neigiamai vertino priemones, nukreiptas visų pirma į vadinamąjį žalos mažinimą, pavyzdžiui, švirkštų keitimo ir menkai kontroliuojamas metadono/subutekso dalinimo programas nuo heroino priklausomiems narkotikų vartotojams. Užtuot vykdžiusi šias programas, savivaldybė daugiausia dėmesio skyrė veiklai, kuria siekė glaudžiai susieti tokias sėkmingos narkotikų politikos sudedamąsias dalis, kaip prevencija, probleminių sričių išaiškinimas, ribojamasis požiūris į narkotikų vartojimo problemą, kokybiška sveikatos priežiūra ir veiksmingas bendradarbiavimas tarp įstaigų ir žinybų.

Visos pastangos skiriamos tam, kad būtų suteikta kuo geresnė parama kiekvienam narkotikų vartotojui, ketinančiam visiškai atsisakyti piktnaudžiavimo narkotikais. Taikomos ir žalos mažinimo priemonės – išplečiant socialinę paramą, pavyzdžiui, suteikiant kontroliuojamą būstą, psichologinę ir socialinę konsultacinę pagalbą bei gerinant sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą.

Škotija ketina pasekti Švedijos pavyzdžiu

Švedijos politikų ir narkotikų ekspertų vizitas sukėlė didžiulį atgarsį Škotijos žiniasklaidoje.

žr. psl. 2

Forumas Reikjavike:

Susieti tyrimus, politiką ir praktiką

Spalio 18-19 d. Reikjavike susitiko ECAD programos „Europos jaunimas“ dalyviai. Nemažai miestų jau atliko moksleivių elgsenos, susijusios su narkotikų vartojimu, mokslinius tyrimus, tačiau prie šios programos jungiasi nauji miestai. Nenuostabu, kad svarbiausiomis diskusijos temomis tapo komunikacija ir darbo koordinavimas.

Susitikime dalyvavęs programos globėjas Islandijos prezidentas Ulafuras Ragnaras Grimssonas pabrėžė Prevencijos dienos, plėtojant kovą su narkotikais saloje, svarbą.

ECAD taip pat pasveikino naująjį Reikjaviko merą Dagurą Eggertssoną, kuris kelerius metus vadovavo „Europos jaunimas“ programai.

Kitas susitikimas įvyks 2008 m. sausio 18 d. programos geografiniame centre – Latvijos sostinėje Rygoje.

Daugiau informacijos apie veiklą interneto svetainėje:

www.youthineurope.org

Škotija ketina pasekti Švedijos pavyzdžiu

„Škotijai gyvybiškai reikalinga nauja dienotvarkė ir naujas požiūris į priemonės, padėsiančias užkirsti kelią narkomanijos epidemijai,“ – sako Škotijos konservatorių lyderė ponja Goldie.

Spalio 28-29 d. Škotijoje su vizitu lankėsi 12 Švedijos politikų ir narkotikų vartojimo prevencijos ekspertų grupė. Delegacija susitiko su Škotijos konservatorių partijoje lyderiu, Glazgo priklausomybių tyrimų centro direktoriumi profesoriumi Nilu Makeganiu. Dvi dienas trukusį vizitą plačiai nušvietė Škotijos žiniasklaida. Švedai davė daugiau nei penkis interviu svarbiausiems televizijos kanalams, radijui ir spaudai.

profesorių Nilą Makeganį, kuris sako: („Expert rejects methadone treatment for addicts“, **The Press and Journal**): „Narkotikų vartojimo problema kelia vis didesnę grėsmę mūsų visuomenei. Mūsų įkalinimo sistema, socialinės tarnybos ir sveikatos apsaugos sistema jau šiandien patiria didžiulę įtampą“.

Ekspertų vertinimais, Škotijoje, kurioje gyvena kiek daugiau nei penki milijonai žmonių yra apie 50 tūkstančių heroino vartotojų, o tai reiškia, kad „mes esame viena labiausiai nukentėjusių šalių Europoje“, - rašoma **The Press and Journal**.

Škotijos konservatorių partijos lyderė Anabelė Goldie interviu dienraščiui **The Scottish Daily Mail** („Just say Nej!“) sakė: „Škotija

Pateikiame keletą ištraukų iš publikacijų:

The Herald („Call to adopt Sweden’s zero tolerance on drugs“) rašo:

„Politikai aptarė problemas ir jų sprendimo būdus abejose šalyse. Švedija laikosi visiško nepakantumo politikos visų neteisėtų narkotinių medžiagų atžvilgiu ir gali pasigirti vienu iš žemiausių narkotikų vartojimo lygiu Europoje. Profesorius Makeganis Švedijos delegacijai skirtos prezentacijos metu sakė, kad „Škotijos narkotikų politika taip pat turėtų orientuotis į nepakantumą visoms neteisėtoms medžiagoms ir pakreipti dekrimalizacijos tendencijas priešinga kryptimi“.

The Scottish Daily Mail („Swede way to go“) lygindamas Švediją ir Nyderlandus pažymi: „Švedija labai sėkmingai pakirto narkomanijos šaknis, nukreipdama savo pastangas, be kita ko, ir kovai su kanapių vartojimu. Šiandien Švedijoje narkotikų vartojimo lygis yra žemas, o štai liberaliuose Nyderlanduose situacija tapo nekontroliuojama. Išvada aiški: visiško nepakantumo strategija yra veiksminga, o liberalus nuolaidžiavimas – ne“.

Komentuodama dabartinę padėtį Škotijoje, žiniasklaida cituoja

turi ko pasimokyti iš Švedijos. Jų narkotikų politika susiformavo aštuntojo dešimtmečio viduryje. Kaip rodo mūsų atlikta analizė, švedų nuostatos ir politika davė vaisių, gerokai besiskiriančių nuo Nyderlandų, kurie prieš 30 metų pasuko visiškai kita kryptimi, patirties.“

„Švedija iškelė sau tikslą sukurti visuomenę be narkotikų. Nyderlandai pasirinko nesikišimo ir žalos mažinimo politiką. Narkotikų vartojimas Švedijoje stipriai sumažėjo, o Nyderlanduose – gerokai padidėjo. Pamoka mums akivaizdi.“

„Man buvo įdomu ir tai, kad Švedijos pataisos sistemoje funkcionuoja apie 400 skyrių be narkotikų, kurie talpina apie 4200 nuteistųjų. Tie, kurie atsisako gydytis nuo priklausomybės, nukreipiami į specialius skyrius. Škotijoje matome priešingą vaizdą – skyriai be narkotikų yra retenybė“.

Pakaitinis gydymas Švedijoje taip pat yra taikomas, tačiau šis metodas iš žalos mažinimo arsenalo naudojamas kaip kraštutinė priemonė, kai niekas kita nebepadeda. O pas mus jo griebiamasi pirmiausia“.

2007 m. Metinę ataskaitą apie narkotikų problemą Europoje

Šioje Metinėje ataskaitoje apie narkotikų problemą Europoje nagrinėjami du pagrindiniai klausimai: ką šiuo metu žinome apie narkotikų vartojimą Europoje ir ko išmokome, siekdami veiksmingai spręsti narkotikų problemas.

Šių metų Metinėje ataskaitoje apie narkotikų problemą Europoje pateikiami duomenys iš 27 ES valstybių narių, Norvegijos ir Turkijos. Atskiruose ataskaitos skyriuose, skirtuose konkrečioms narkotikams, apžvelgiama dabartinė padėtis Europos šalyse – narkotikų paplitimas, vartojimo būdai, tendencijos, pasiūla ir prieinamumas, asmenų gydymas bei kitos intervencinės priemonės. Kituose skyriuose nagrinėjamos naujai atsirandančios narkotikų vartojimo tendencijos, politikos kryptys ir įstatymai, narkotikų keliamų problemų sprendimo būdai, infekcinės ligos ir su narkotikais susiję

mirties atvejai.

Ataskaita ir spaudos medžiaga bus pateikta 23 kalbomis (21 ES šalies kalba bei NO ir TR), kartu bus pristatyti ir trys Specialūs klausimai anglų kalba. Šiais metais juose bus išsamiai apžvelgtos šios temos: narkotikai ir vairavimas, narkotikų vartojimas tarp paauglių iki 15 metų ir susijusios problemos bei kokaino ir kreko vartojimo pasekmės visuomenės sveikatai.

ŽIV: Ataskaitoje rašoma: „Susirūpinimą kelia padėtis Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje, bet ir čia naujausi duomenys rodo, kad naujų infekcijų dalis mažėja“.

Parlamentarai pritaria opiumo legalizavimui Afganistane

Europos Parlamento sprendimo komentaras

386 balsais „už“, 29 - „prieš“ ir 25 - „susilaikius“ Europos Parlamento nariai balsavo už tai, kad rekomenduoti Europos Komisijai legalizuoti opiumo auginimą Afganistane medicininiais tikslais. Rekomendaciją balsavimui pateikė deputatas Markas Kapato, žinomas žalos mažinimo politikos propaguotojas.

Nekelia abejonių tai, kad prekyba narkotikais yra pagrindinis Afganų kovotojų ir teroristų pajamų šaltinis. Juo grindžiama Kapato rekomendacija, kuria jis siekia įvykdyti „žalos mažinimo“ kampaniją kovos su terorizmu srityje – „opiumas medicininiais tikslams“.

Parlamentarai Europos Komisijai rekomenduoja:

„Vykdant kompleksines plėtos programas, nenaudoti dezinfekcijos kaip opiumo pasėlių Afganistane naikavimo priemonės“.

„Sukurti ir pasiūlyti Afganistano vyriausybei kompleksinį planą ir strategiją, kurios tikslas – kontroliuoti narkotikų gamybą šalyje, reformuojant valdymo ir kovos su korupcija aukščiausiuose valdžios ešelonuose sistemą“.

Naivesnį pasiūlymą sunku ir sugalvoti. Atkreipkite dėmesį, kad čia kalbama apie „gamybos kontrolę“, o ne apie visišką opiumo pasėlių sunaikinimą ir jo pakeitimą alternatyviomis žemės ūkio kultūromis.

Kapato siūlo, kad Komisija finansuotų „mokslinį“ pilotinį projektą – „opiumas medicininiais tikslams“. Šiuo „projektu“ siekiama išsiaiškinti, kaip licencijavimas gali padėti žemės ūkio diferencijavimą, įtakoti bendrą šalies vystymąsi ir saugumą.

Panašūs pseudomoksliniai projektai jau ne kartą buvo vykdomi ir Europoje. Pakanka prisiminti šveicarų projektą dėl heroino kaip medicininio preparato išdavimo pagal receptus heroino vartotojams arba amfetamino skyrimą amfetamino vartotojams Švedijoje 1965-67 metais.

Nėra jokio reikalo apsaugoti skausmą slopinančių vaistų gamybos žaliavos šaltinius. Turimų pasėlių plotų visiškai pakanka. Ši Kapato rekomendacija yra eilinis „legalizatorių“ jaukas, ant kurio užkibo su šia problema nesusipažinę parlamentarai. Belieka pasidžiaugti, kad didelės galios šis dokumentas neturi, ir yra vilčių, kad Europos Komisija jį paprasčiausiai išmes į šiukšlių dėžę.

Torgnis Petersonas

Nepriklausomas komentatorius, Gotlando sala

Metodas gali sukelti priešingą efektą

Europos parlamento nariai balsavo už tai, kad Afganistano fermeriams būtų leista auginti opiumą analgetikų gamybai. JT Narkotikų kontrolės ir nusikaltimų prevencijos biuro atstovė Afganistane Kristina Oguz mano, kad ši rekomendacija neapgalvota ir gali pabloginti vietos gyventojų padėtį. Šią nuomonę ji išreiškė Švedijos naujienų agentūrai EKOT.

- Aš manau, kad tai naivus pasiūlymas. Jis rodo, kad gerai nesuvokiama, kokia reali padėtis yra Afganistane.

Kristina Oguz laikosi tos nuomonės, kad šis metodas gali sukelti priešingą efektą. Tie fermeriai, kurie šiandien nesiverčia opiumo auginimu, ims jį auginti.

- Žmonėms reikalingas saugumas, sveikatos priežiūros paslaugos ir galimybė suteikti išsilavinimą savo vaikams. Visa tai yra šiaurės Afganistane, kur fermeriai nuo opiumo perėjo prie kitų kultūrų auginimo,- sakė Kristina Oguz.

Poreikis heroinui ir kanapėms mažėja, o kokainui auga

ES narkotikų stebėsenos agentūra, EMCDDA, praneša, kad daugiau nei dešimtmetį trukęs narkotikų vartojimo augimas Europoje, atrodo, pradeda stabilizuotis. Pastebima, kad sumažėjo heroino vartojimas ir narkotikų švirkštimas. Taip pat turima duomenų, kad kanapių vartojimas darosi stabilesnis po ilgo laikotarpio, kada vartojimas augo. Tačiau tokia gera žinia neleidžia džiaugtis didelis su narkotikais susijusių mirčių skaičius ir augantis kokaino vartojimas.

ES ataskaitoje apie narkotikų problemą nurodytus teigiamus pokyčius užgožia didelis su narkotikais susijusių mirčių skaičius ir didėjantis kokaino vartojimas

Kanapės: vartojimas stabilizuojasi ir yra ženklų, kad jų populiarumas tarp jaunimo mažėja. Bet intensyvus kanapių vartojimas kelia sveikatos problemų – tikėtina, kad jas kasdien arba beveik kasdien vartoja apie 3 mln. asmenų.

Kokainas: skaičiai vėl auga. Apie 4,5 mln. europiečių prisipažįsta vartoję šį narkotiką per paskutinius metus. Europoje konfiskuotas rekordinis kokaino kiekis: 2005 m. konfiskuotos 107 tonos, t. y. 45% daugiau nei 2004 m.

ŽIV: bendras vaizdas teigiamas, tačiau 3 500 naujų infekcijos atvejų tarp narkotikų vartotojų 2005 m. rodo, kad būtina toliau kovoti su ŽIV plitimu. ŽIV infekcija yra užsikrėtę beveik 200 000 švirkščiamuosius narkotikus vartojančių asmenų. Beveik 1 mln. vartotojų užsikrėtę hepatito C virusu (HCV), kuris dar vadinamas „paslėpta Europos epidemija“.

Mirtys: Europa gali neįvykdyti užsibrėžto tikslo – sumažinti su narkotikais susijusių mirčių skaičių. Per metus nuo 7 000 iki 8 000 asmenų miršta dėl perdozavimo, o naujausi duomenys nerodo mažėjimo tendencijų.

Su ataskaita galima susipažinti adresu:

<http://www.emcdda.europa.eu/events/2007/annualreport.cfm>

1999–2005 m. dėl kanapių vartojimo gydytis besikreipusių vartotojų skaičius išaugo maždaug trigubai, nors atrodo, kad dabar ši tendencija stabilizuojasi. Minėtu laikotarpiu pacientų, kurie pageidavo gydytis dėl priklausomybės nuo kanapių, skaičius išaugo nuo 15 439 iki 43 677, o 2005 m. daugiau nei ketvirtadalis (29%) visų besikreipusių dėl gydymo buvo kanapių vartotojai.

Piktnaudžiauti narkotikais turėtų būti sunku, gydytis-lengva

Mokomas vizitas į Švediją

Lapkričio 21-23 d. ECAD Stokholme priėmė 37 specialistų grupę iš Sankt Peterburgo. Grupę sudarė narkologai, psichologai, dėstytojai, socialiniai darbuotojai iš Raulio Valenbergo Specialiosios pedagogikos ir psichologijos instituto, kitų mokymo įstaigų ir narkomanijos prevencijos centrų.

Svečius iš Rusijos ypač domino policijos, socialinių tarnybų ir priklausomybių centrų bendradarbiavimu paremti metodai: „Mumino“ projektas, skirtas paaugliams, įtariamiesiems vartojus narkotikus, ir „Locmanų“ projektas, skirtas vyresnio amžiaus asmenims, priklausomiems nuo narkotinių medžiagų.

Pagal programą buvo aplankytas priklausomybių centras „Maria“, drauge su Karolinska instituto ligonine vykdamas mokslinį tiriamąjį projektą, kuriuo siekiama įvertinti ŽIV ir hepatitu užsikrėtusių švirkščiamų narkotikų vartotojų Stokholme skaičių ir ŽIV infekcijos plitimo kelius. Svečių grupė taip pat turėjo galimybę susipažinti su savivaldybės priklausomybių prevencijos centro darbu ir metodais, kurie šiandien Stokholme laikomi pačiais

veiksmingiausiais.

Svečiai iš Rusijos taip pat susitiko su nekomercinių organizacijų bei valstybinių institucijų atstovais, suinteresuotais su bendradarbiavimu su Rusija. Susitikimo metu pasikeista nuomonėmis apie narkotikų politikos raidos tendencijas ir metodus.

Diskusijos dalyviai iš Rusijos nurodė, kad pastaraisiais metais situacija, susijusi su narkotikų vartojimu Sankt Peterburge, yra stipriai pasikeitusi. Heroinas užleidžia savo pozicijas kanapėms ir ekstaziui. Jei šis procesas vyks toliau, narkotikų vartojimo tendencijos Sankt Peterburge taps panašesnės į procesus, būdingus kitiems Europos miestams.

Švedijos narkotikų politika, derinanti JT narkotikų konvencijomis grindžiamą ribojimų metodą su išplėta socialinės paramos sistema, ekspertams iš Rusijos atrodo labai patraukli. Kalbant apie Švediją, reikia pažymėti, kad ECAD jau seniai ir sėkmingai naudojami Rusijos švietimo sistemos privalumais, giliais tradicijas turinčia mokslinė kovos su narkotikais metodų analize.

Švedija: reorganizacija

Nauja nacionalinės narkotikų politikos koordinavimo organizacija

2007 metų pabaigoje savo darbą baigia Švedijos vyriausybės komitetas „Mobilizacija prieš narkotikus“. Tai buvo projektas, kurį komitetas vykdė penkerius metus. 2006 metais vyriausybę suformavusi buržuazinių partijų koalicija nutarė nepratęsti komiteto darbo ir iš esmės sugrįžti prie tų darbo organizavimo formų, kurias prieš įsteigiant komitetą buvo pasirinkusi ankstesnė socialdemokratinė vyriausybė. Naująją koordinacinę struktūrą

★ ECAD ŽINIOS

sudaro du sekretoriatai ir taryba. Ji veiks kaip vyriausybės patariamoji institucija. ANT sekretoriatas atsakingas už klausimų, susijusių su alkoholiu, narkotikais ir tabaku sprendimą, o SAMANT koordinuos tarpžinybinę alkoholio, narkotikų, dopingo ir tabako politiką. Į Tarybą įeis atstovai iš valstybinių ir nevyriausybinių organizacijų.

Svarbiam narkotikų vartojimo mažinimo tikslo realizavimui kasmet bus skiriama 29 milijonai eurų.

„Naujoji nuolat veikianti struktūra leidžia spręsti alkoholio, narkotikų, dopingo ir tabako vartojimo klausimus“

– taip vyriausybės sprendimą grindė ministrė Marija Larson.

ECAD is Europe's leading organization promoting a drug free Europe and representing millions of European citizens. ECAD member cities work to develop initiatives against drug abuse supporting the United Nations Conventions.
Has your city joined ECAD?

ECAD Head Office
European Cities Against Drugs
ECAD, Stadshuset
105 35 Stockholm, Sweden
Tel. +46 850829363 Fax +46 850829466
E-mail: ecad@ecad.net www.ecad.net

ECAD Regional Office in Russia
www.ecad.ru
zazulin@ecad.ru
+7 812 328 96 65

ECAD Regional Office in Latvia
Tel. +371 6510591
www.ecad.riga.lv andrejs.vilks@rcc.lv

ECAD Regional Office in Bulgaria
www.ecad.hit.bg/home.html
doctor_ivo@abv.bg
+359 5 684 1391

ECAD Regional Office in Turkey
www.ibb.gov.tr/ecad ecad@ibb.gov.tr